

דף כה.

עין משפט א

הרמב"ם הל' רוצה ושמירת הנפש פ"י ה"ו

עֲגָלָה עֲרוּפָה אֲסוּרָה בִּהֲנָאָה וְנִקְבְּרַת בְּמָקוֹם עֲרִיפְתָּהּ וּמִשְׁתַּרְד לְנַחַל תֵּאָסֵר בִּהֲנָאָה אֲף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא נִעְרְפָה. וְאִם מֵתָה אוֹ נִשְׁחָטָה אַחַר יְרִידָתָה הָרִי זוֹ אֲסוּרָה בִּהֲנָאָה וְתִקְבֵּר:

ג. כסף משנה עגלה ערופה אסורה בהנאה וכו'. משנה בפ' בתרא דע"ז (דף ע"ד): ונקברת במקום עריפתה. בס"פ ב"ש (זבחים מ"ו): ומשתרד לנחל תיאסר וכו'. בפרק בתרא דכריתות (דף כ"ד): אתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת רב המנונא אמר מחיים רבא אמר לאחר עריפה וכו' ולרב המנונא מאימתי אמר ר' ינאי גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חבריא למימר ירידתה לנחל איתן אוסרתה וכו' אמר רבא מנא אמינא לה דתנן עגלה ערופה וכו' (אם נמצא ההורג) עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אמאי תצא ותרעה בעדר הא אתסרא לה מחיים תני עד שלא נראית לעריפה אימא סיפא משנערפה תקבר במקומה תני משנראית לעריפה א"כ אימא סיפא שעל הספק באה מתחלה כיפרה ספיקה והלכה לה ואם מחיים עדיין לא כיפרה ספיקה תנאי היא ופסק רבינו כרב המנונא משום דרבי ינאי וחברייא הכי ס"ל אבל קשה דלפ"ז הוה ליה לפסוק שאם נמצא ההורג אחר ירידתה לנחל אסורה בהנאה והוא פסק לקמן בסמוך שאם נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר. והרשב"א כתב שנשאל על זה והשיב היטבת לראות כי גם בעיני יפלא שהוא זיכה שטרא לבי תרי דפליגי בכריתות וטרחתי להעמיד דבריו ולא יכולתי אבל מה אעשה והראב"ד לא חלק עליו בזה כלום עכ"ל. וליישב דעת רבינו אפשר לומר שהוא סובר דהא דמקשה משנערפה העגלה תצא ותרעה בעדר לאו קושיא היא דאיכא למימר שאני עגלה דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה ואיגלאי מילתא דהקדש טעות הוה ואע"פ שהתוס' תירצו זה ואמרו דסברא היא דגמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג רבינו לא ניחא ליה בההוא תירוץא וסובר דגמ' לפום מאי דס"ד דגמר ומקדיש בכל גוונא אסיק מאי דאסיק דמתני' פליגא וסברה דאינה נאסרת מחיים ולא אמרינן דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה דלא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג אבל לפום קושטא איכא למימר דמתני' נמי סברה דירידתה לנחל אוסרתה ואף על פי כן אם נמצא ההורג אפילו אחר שהורידה לנחל תצא ותרעה בעדר משום דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה שהרי דבר מצוי הוא שימצא ההורג וכל שכן לפי מה שפירשו קצת מפרשים שמתועלת המדידה והעניינים הנעשים במצוה שע"י כך הוא קרוב שיתגלה מי הוא ההורג דהא ודאי מעיקרא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג ולא גמרי ומקדשי הילכך נקטינן דירידתה לנחל אוסרתה ונקטינן במתני' דנמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר משום דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' שחיטה פי"ב ה"ו

שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּיָה לְאֲכִילָה שְׂמָה שְׁחִיטָה ^ס. לְפִיכָף
הָרֵאשׁוֹן שְׁשַׁחַט חֲלִין בְּעֵזְרָה אוֹ טְרֵפָה אוֹ שׁוֹר הַנְּסַקֵּל
וְעֵגְלָה עֲרוּפָה וּפְרָה אֲדָמָה אוֹ שְׁשַׁחַט לְעֶכּוֹ"ם וּבֹא
הָאֲחֵרוֹן וְשַׁחַט אֶת הַשְּׁנִי לוֹקָה. וְכֵן אִם שַׁחַט הָרֵאשׁוֹן
אֶת הָאֶחָד וּבֹא הָאֲחֵרוֹן וְשַׁחַט אֶת הַשְּׁנִי וְהָרִי הוּא חֲלִין
בְּעֵזְרָה אוֹ שׁוֹר הַנְּסַקֵּל אוֹ עֵגְלָה עֲרוּפָה וּפְרָה אֲדָמָה הָרִי
זֶה לוֹקָה:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' רוצח ושמירת הנפש פי"ה ה"ח

נִמְצָא הַהוֹרֵג עַד שֶׁלֹּא תִעָרַף הָעֵגְלָה תִצָּא וְתִרְעָה
בְּעֵדֶר ^ע. נִמְצָא אַחֵר שֶׁנִּעְרְפָה תִקָּבֵר בְּמִקוֹמָהּ. שְׁעַל
הַסִּפֵּק בָּאָה מִתְחַלְתָּה כְּפָרָה סִפְקָה וְהִלְכָה לָהּ. וְאִף עַל
פִּי שֶׁנִּמְצָא הָרוֹצֵחַ אַחֵר עֲרִיפְתָּה הָרִי זֶה יִהְרַג שְׁנֵאמַר
(דְּבָרִים כ"א-ט) 'וְאִתָּה תִבְעֵר הַדָּם הַנִּקְי':

^ס. כסף משנה שחיטה שאינה ראויה לאכילה שמה שחיטה וכו'. משנה פרק אותו ואת בנו
(דף פ"א:) השוחט ונמצאת טריפה השוחט לע"ז השוחט פרת חטאת ושור הנסקל
ועגלה ערופה ר"ש פוטר וחכמים מחייבים ואמרינן בפ' כיסוי הדם (דף פ"ה) ראה רבי
דבריו של ר"מ באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים, ובמשנה פרק אותו ואת בנו דשוחט
חולין בעזרה חייב משום אותו ואת בנו:

^ע. כסף משנה נמצא ההורג וכו' עד הרי זה יהרג. משנה פרק עגלה ערופה (דף מ"ז)
ופירש"י כיפרה ספיקה היא עשתה את שלה ואם לא נמצא ההורג נתכפר מספק
ולכשימצא נעשה ודאי ויהרג ומיהו באיסור הנאה קיימא דכפרה כתיב בה כקדשים:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' שגגות פ"ח ה"א

כָּל חֵטָא שְׁחֵיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ חֲטָאת קְבוּעָה ^ב חֵיבִין עַל
 לֹא הוֹדַע שְׁלוֹ אֲשֶׁם תְּלוּי. וּמָהוּ לֹא הוֹדַע. אִם נִסְתַּפֵּק
 לוֹ אִם שָׁגַג בְּדַבָּר זֶה אוֹ לֹא שָׁגַג הֵרִי זֶה מְצֻוֶה לְהִקְרִיב
 אֲשֶׁם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה-יז) 'וְלֹא יֵדַע וְאֲשֶׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ'
 (ויקרא ה-יח) 'וְהֵבִיא אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךָ
 לְאֲשֶׁם' וְזֶהוּ הַנִּקְרָא אֲשֶׁם תְּלוּי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַפֵּר עַל
 הַסֵּפֶק וְתוֹלָה לוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ בְּיָדָיו שְׁחֵטָא בְּשִׁגְגָה
 וְיִקְרִיב חֲטָאתוֹ:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' שגגות פ"ג ה"ט

חֵיבֵי חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְדָאִים שְׁעֵבֵר עָלֵיהֶן יוֹם הַכַּפּוּרִים
 חֵיבִין לְהֵבִיא לְאַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים ^א. וְחֵיבֵי אֲשָׁמוֹת
 תְּלוּיִין פְּטוּרִין שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז-ל) 'מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם
 לְפָנָי ה' תִּטְהָרוּ'. כִּן לְמַדּוֹ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה שְׁכָל חֲטָא
 שְׂאִין מְכִיר בּוֹ אֶלָּא ה' נִתְכַּפֵּר לוֹ. לְפִיכָךְ מִי שֶׁבָּא עַל
 יָדוֹ סֵפֶק עֲבָרָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אֶפְלוּ עִם חֲשֻׁכָה פְּטוּר
 מֵאֲשֶׁם תְּלוּי שְׁכָל הַיּוֹם מְכַפֵּר. נִמְצְאָתָ לְמַד שְׂאִין
 מְבִיאִין עַל לֹא הוֹדַע שְׁלֵ יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲשֶׁם תְּלוּי אֶלָּא
 אִם לֹא כִּפֵּר לוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים כָּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

^ב. כסף משנה כל חטא שחייבים על שגגתו חטאת קבועה וכו'. משנה פ"ב דכריתות וחכ"א
 אין מביאים אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. ומ"ש קבועה. כן
 משמע פ"ב דהוריות (דף ט') וכן יתבאר מ"ש בפ"א גבי מי שנתספק לו אם נכנס וכו':
^א. כסף משנה חייבי חטאות ואשמות ודאים וכו' עד שכל היום מכפר. משנה פרק בתרא
 דכריתות (דף כ"ה):

הרמב"ם הל' פפולי המוקדשין פ"ז הי"ב

עין משפט ו

נודע לה שאינה חייבת בה **ק** מאחר שנמלקה הרי זו
תקבר:

דף כה:

הרמב"ם הל' שגגות פ"ח ה"א

עין משפט א

כל חטא שחייבין על שגגתו חטאת קבועה **ר** חייבין על
לא הודע שלו אשם תלוי. ומהו לא הודע. אם נסתפק
לו אם שגג בדבר זה או לא שגג הרי זה מצוה להקריב
אשם שנאמר (ויקרא ה-יז) 'ולא ידע ואשם ונשא עונו'
(ויקרא ה-יח) 'והביא איל תמים מן הצאן בערפך
לאשם וזהו הנקרא אשם תלוי מפני שהוא מכפר על
הספק ותולה לו עד שיודע לו בודאי שחטא בשגגה
ויקריב חטאתו:

ק. כסף משנה ומה שכתב נודע לה שאינה חייבת בה מאחר שנמלקה ה"ז תקבר. משנה בפרק
המביא אשם תלוי:

ר. כסף משנה כל חטא שהיבים על שגגתו חטאת קבועה וכו'. משנה פ"ב דכריתות וחכ"א
אין מביאים אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. ומ"ש קבועה. כן
משמע פ"ב דהוריות (דף ט') וכן יתבאר מ"ש בפ"א גבי מי שנתספק לו אם נכנס וכו':